

Výběrové šetření
Sociální exkluze v české populaci

Členové týmu:

Drahorádová Pavla – UČO 182253

Navrátilová Vladana – UČO 182469

Simonová Hana – UČO 182108

Zadavatel: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Téma výzkumu: Lidé ohrožení sociálním vyloučením v ČR

Pracovní definice:

Dle projektové studie „Sociální diskriminace pod lupou“ je možné sociální exkluzi definovat jako „mechanismus nebo strategie, pomocí nichž jedna skupina ochraňuje svá privilegia a výhody tím, že uzavře jiným skupinám přístup ke zdrojům, k pozicím, odměnám a možnostem“.

Osoby, které jsou sociální exkluzí dotčeny jsou vyloučeny k okraj společnosti, případně za její hranice. Sociální vyloučení lze rozdělit do následujících základních dimenzí:

Ekonomické vyloučení – je často považováno za hlavní, determinující dimenzi sociální exkluze. Lze je obecně redukovat na vyloučení z trhu práce či na marginalizaci znevýhodněných jedinců a skupin na legálním trhu práce, což bývá nejčastěji alespoň částečně způsobeno nízkou úrovní dosaženého vzdělání.

Prostorové vyloučení - znamená stigmatizaci na základě adresy bydliště, nižší či žádné pracovní příležitosti v okolí bydliště, vyšší náklady na bydlení, nevyhovující hygienické podmínky, nižší úroveň kvality škol v blízkosti vyloučených lokalit a tzv. ghettotizace těchto škol, vyloučení či ztížení přístupu ke službám, rozpad sociální koheze a úpadek sociální organizace, vyšší výskyt sociálně deviantního chování (prostituce, toxikomanie, majetková trestná činnost atp.) a jeho tolerance v důsledku absence formální i neformální sociální kontroly.

Kulturní vyloučení - je výrazem nízkého kulturního kapitálu, kterým daný jedinec či skupina disponují. Kulturní kapitál se v sociologii obecně definuje jako soubor získaných předpokladů jedince nebo skupiny k dosažení určitého postavení ve společnosti. Tyto předpoklady se získávají jednak od rodičů v procesu socializace a výchovy a jednak ve vzdělávacím systému. Hlavním indikátorem kulturního vyloučení je tedy nízká úroveň dosaženého vzdělání u daného jedince a nízká úroveň dosaženého vzdělání jeho rodičů.

Chybí korektní odkazy na literaturu.

Hlavní výzkumné otázky:

- 1) V jakých hlavních dimenzích se projevuje sociální vyloučení mezi českou populací
- 2) Jaká je míra tohoto vyloučení u dotyčných osob a jejich domácnosti
- 3) Jaký je subjektivní náhled sociálně vyloučených osob na vlastní situaci

Vedlejší výzkumné otázky:

- 1) Kterou ze základních dimenzí sociálního vyloučení považují respondenti za nejzávažnější?
- 2) Jaký vliv má dosažené vzdělání na míru sociálního vyloučení?
- 3) Má úroveň nejvyššího dosaženého vzdělání rodičů respondenta vliv na míru jeho sociálního vyloučení?
- 4) Existuje rozdíl v míře sociální exkluze v závislosti na pohlaví?
- 5) Má míra sociální exkluze respondenta vliv na míru sociální exkluze ostatních členů domácnosti?
- 6) Existuje vztah mezi sociální exkluzí respondenta (jak určenou nebo definovanou?) a jeho subjektivním sebehodnocením?
- 7) Vidí respondenti při subjektivním náhledu možnost změny své současné situace?
- 8) Má míra sociální exkluze vliv na ochotu začlenit se do společenského dění.

Rozvíjí vedlejší otázky dostatečně ty hlavní? Pomáhají nám vedlejší otázky zjistit odpověď na hlavní otázky?

Hypotézy:

- 1) Respondenti považují ekonomické vyloučení za nejzávažnější.
- 2) U respondentů s nižším vzděláním existuje větší riziko sociálního vyloučení.
- 3) Nižší vzdělání rodičů respondenta má vliv na míru jeho sociálního vyloučení.

Jaký je směr závislosti?

- 4) Ženy jsou sociální exkluzí ohroženy více než muži.
- 5) Sociální exkluze jedince má vliv na míru sociální exkluze ostatních členů domácnosti.

Jaký je směr závislosti?

- 6) Respondenti postižení sociální exkluzí mají nižší sebehodnocení.

Nejasná formulace.

- 7) Čím déle je respondent sociálně vyloučen, tím méně věří v možnost změny své situace.
- 8) Sociálně vyloučení respondenti jsou méně ochotni podílet se na společenském dění.

Chybí hlavní výzkumné hypotézy.

Literatura:

Černý J., Dvořák M., Hrubý M., Michal J., Růžička M., *Sociální diskriminace pod lupou*, 2006, Otevřená společnost, o. p. s.

Mareš, P., *Faktory sociálního vyloučení*. Praha : Výzkumný ústav práce a sociálních věcí.
[http://www.vupsv.cz/Fulltext/vz 193.pdf](http://www.vupsv.cz/Fulltext/vz_193.pdf)